

РЕАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМОЇ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ  
У КОНТЕКСТІ ЇЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦИФРОВИЙ ПРОСТІРIMPLEMENTATION OF SYSTEMIC DIGITALIZATION  
OF THE DOMESTIC ECONOMY IN THE CONTEXT OF ITS INTEGRATION  
INTO THE EUROPEAN DIGITAL SPACE

Стаття присвячена вивченню стратегії, що репрезентує один з десяти інтеграційних пріоритетів ЄС, базується на трьох «стовпах» сучасної інтеграції: по-перше, розширенні доступу громадян та бізнес-структур до цифрових товарів і послуг; по-друге, створенні для усіх держав об'єднаної Європи справедливих і рівних умов для розвитку цифрових мереж і інноваційних цифрових сервісів; по-третє, нарощуванні економічного потенціалу ЄС на основі цифрової економіки. Саме реалізація зазначених заходів лягла в основу проблематики даного дослідження, адже на думку фундаторів стратегії, нівелювання усіх транскордонних регуляторних бар'єрів у діджиталізації національних економік держав-членів Євросоюзу, а також запровадження за загальноєвропейському ринку єдиних уніфікованих правил щодо функціонування телекомунікаційного сектору, систем довірчих послуг та електронної комерції є важливим елементом розвитку цифровізації ЄС. У такий спосіб на теренах ЄС буде завершено формування зрілої моделі єдиного цифрового ринку з такими його невід'ємними атрибутами як-от: значне зміцнення глобальних конкурентних позицій європейської регіональної економіки; прискорення розвитку європейського промислового сектору; розроблення нових цифрових рішень для великого, малого і середнього бізнесу, інноваційних стартапів та креативних індустрій; розширення можливостей європейських компаній і фірм вільно продавати на спільному ринку свої товари і сервіси через інструменти електронної комерції; а також нарощування масштабів виробництва якісно нових товарів і послуг на основі діджитал-технологій. Йдеться насамперед про розбудову на території України загальнонаціональної мережі контактних пунктів з професійного обслуговування вітчизняних дослідників та інноваторів; надання політичних консультацій з питань інтеграції нашої держави до Європейського дослідницького простору; а також розширення та зміцнення українсько-європейської мережі науково-дослідних установ і інноваційних інституцій. Дана стратегія має бути реалізована на основі глибокої інтеграції України до європейського цифрового простору та спиратись на чинні нині рамкові і стратегічні документи ЄС у царині цифрової трансформації.

**Ключові слова:** Стратегія Єдиного цифрового ринку ЄС, діджиталізація, цифрова парадигма, діджитал-конвергенція, кіберзагрози, кібербезпека, інноваційні розробки.

The article is devoted to the study of the strategy, which represents one of the ten integration priorities of the EU, based on three "pillars" of modern integration: first, expanding the access of citizens and business structures to digital goods and services; secondly, creating fair and equal conditions for the development of digital networks and innovative digital services for all states of the united Europe; thirdly, increasing the economic potential of the EU based on the digital economy. It was the implementation of the mentioned measures that formed the basis of the problems of this study, because according to the founders of the strategy, the leveling of all cross-border regulatory barriers in the digitalization of the national economies of the EU member states, as well as the introduction of single unified rules for the functioning of the telecommunications sector, trust service systems for the European market and e-commerce is an important element in the development of digitalization of the EU. In this way, the formation of a mature model of a single digital market with such integral attributes as: significant strengthening of the global competitive positions of the European regional economy will be completed on the territory of the EU; acceleration of the development of the European industrial sector; development of new digital solutions for large, small and medium-sized businesses, innovative startups and creative industries; expansion of opportunities for European companies and firms to freely sell their goods and services on the common market through electronic commerce tools; as well as increasing the scale of production of qualitatively new goods and services based on digital technologies. It is primarily about building a nationwide network of contact points for professional service of domestic researchers and innovators on the territory of Ukraine; provision of political consultations on the integration of our country into the European Research Area; as well as expansion and strengthening of the Ukrainian-European network of research institutions and innovative institutions. This strategy should be implemented on the basis of Ukraine's deep integration into the European digital space and be based on the current framework and strategic documents of the EU in the field of digital transformation.

**Key words:** EU Single Digital Market Strategy, digitalization, digital paradigm, digital convergence, cyber threats, cyber security, innovative developments.

УДК 339.922(477:061.1ЄС):004

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.8-25>

**Олійник М.О.<sup>1</sup>**

аспірант,  
Київський національний  
економічний університет  
імені Вадима Гетьмана

**Oliiynk Mariia**

Vadym Hetman Kyiv National University  
of Economics

**Постановка проблеми.** Повномасштабна і неспровокована збройна агресія російської федерації проти України, яка розпочалась 24 лютого 2022 року і стала найбільшим воєнним конфліктом в Європі після Другої світової війни, не тільки зруйнувала цілу низку дво- і багатосторонніх договорів щодо територіальної цілісності нашої

держави у рамках її міжнародно визнаних кордонів, але й попраля усі фундаментальні засади, норми та принципи міжнародного права, а також сформовану у другій половині 1940-х років систему міжнародного порядку. Маємо зазначити, що попри величезні матеріальні, фінансові та людські втрати, які несе Україна унаслідок неспровокованої

<sup>1</sup> ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5700-1296>

агресії сусідньої держави-терористки, саме сьогодні закладається, на нашу думку, міцне підґрунтя повоєнного відновлення вітчизняної економіки на засадах цифрової трансформації.

Проблемним питанням даного дослідження вважаємо, подібного роду економічне відновлення нашої держави. В сучасних реаліях воно не повинно орієнтуватись на досягнення довоєнних показників структури української економіки, дане відновлення а має ґрунтуватись на системній її структурній модернізації у форматі цифрової парадигми.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Дослідженням питання глибокої інтеграції України до європейського цифрового простору для сучасних науковців-дослідників дуже важливо, саме йому присвячені праці таких дослідників як: Ночвай В., Олексюк Л., Приходько О., а також Вінник О., що розглядають саме процес регулювання та відновлення відносин у сфері цифрової економіки України та ЄС. Щодо зарубіжних науковців, можна сказати, що вони розглядають дане питання через призму інституційно-регуляторного базису для діджитал-конвергенції національних економік держав-членів даного інтеграційного угруповання, цьому питанню присвячені роботи Lerner J., Bernstein S., Dev A.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Тут варто нагадати, що Стратегія Єдиного цифрового ринку Євросоюзу (або європейського цифрового простору) була ухвалена у 2015 р. та являє собою міцний інституційно-регуляторний базис для діджитал-конвергенції національних економік держав-членів європейського інтеграційного угруповання на основі сприяння їх економічному зростанню, створенню нових робочих місць та розвитку конкурентних відносин у цифровому секторі, стимулюванню інноваційних діджитал-розробок та нарощуванню інвестиційних капіталовкладень у європейський ІТ-сектор.

Інакше кажучи, концепція єдиного цифрового ринку Європейського Союзу має за мету досягнення глибокої діджитал-конвергенції внутрішніх ринків усіх його держав-членів, здатної забезпечити даному інтеграційному угрупованню генерування додаткових 415 млрд євро доходів у рік та створення сотні тисяч нових робочих місць. Вирішення та детальне поглиблення у вивченні зазначених проблем є, на нашу думку, цілком реальною з огляду на функціонування на теренах ЄС єдиного монетарного і валютного союзу, а також спільного регіонального ринку з вільним транскордонним рухом товарів, послуг, капіталу і робочої сили як базових засадничих основ функціонування даного інтеграційного угруповання у глобальних координатах.

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Головною ціллю даної статті

є дослідження динаміки інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС та виявлення перепон, які заважають ефективній реалізації плану дій, що в умовах сьогодення пропонують нам європейські партнери, адже саме програма Єдиного цифрового ринку є одним з найбільших досягнень серед сучасних міжнародних цифрових відносин.

Завдання статті полягають у наступному:

- проблематика формування цифрового єдиного ринку;
- підтримка засобів масової інформації та цифрової культури;
- створення цифрового суспільства;
- зміцнення довіри та кібербезпеки;
- створення європейської економіки даних.

**Виклад основного матеріалу дослідження.**

Спираючись на ключові пріоритети інтеграції України у європейський цифровий простір та з метою системної діджиталізації вітчизняної економіки, доцільно визначити наступні її механізми й інструменти.

Перший напрям – це оперативні дії нашої держави щодо поглиблення співробітництва з Євросоюзом у царині протидії кіберзагрозам з боку російської федерації. Зазначимо, що тільки у період 2019–2022 рр. кількість кібератак в Україні збільшилась з 480 до 4,5 тис у рік. І це при тому, що щорічні глобальні втрати від кіберзлочинності зросли з 700 млрд дол. США у 2017 р. до понад 7 трлн у 2022 р. з перспективним трендом зростання подібного роду збитків до майже 14 трлн до 2028 року.

Виходячи з цього, ключовими на сьогодні є розроблення та ухвалення Україною національного плану реагування на непередбачувані кіберзагрози, покрокове впровадження норм Директиви Євросоюзу у сфері кібербезпеки NIS Directive (EU 2016/1148) [1]. А також прискорення реалізації нашою державою проєкту «Підтримка ЄС для зміцнення кібербезпеки в Україні». Даний проєкт, загальним обсягом фінансування у 17,4 млн євро, спрямований, як відомо, на удосконалення у нашій державі чинної системи цифрового сервісного обслуговування населення та електронного урядування на основі розвитку цифрових послуг та єдиного порталу державних послуг «Дія»; поліпшення обміну інформаційними даними між реєстрами та сервісними операторами; розбудову інфраструктурного забезпечення системи електронної ідентифікації та довірчих послуг згідно регламенту ЄС щодо електронних трансакцій в межах його внутрішньоінтеграційного ринку eIDAS; а також розвиток системи діджитал-управління кримінальними справами. Одночасно у рамках імплементації проєкту EU4DigitalUA необхідним є налагодження системи регулярного обміну досвідом діджитал-спеціалістів Євросоюзу та вітчизняних фахівців з

метою впровадження в Україні випробуваних міжнародних практик захисту інформаційних даних та розбудови системи кіберстійкості [2, с. 63] як якісно нового виклику мережецентричної війни. Окрім того, на часі сьогодні формування усіх необхідних інституційних й організаційно-економічних умов для ефективної роботи у Києві лабораторії Євросоюзу з кіберзахисту, а також удосконалення національної системи нормативно-правового забезпечення протидії кіберзагрозам критичній інфраструктурі.

З огляду на це, актуального значення на сьогодні набуває розроблення і ведення Реєстру вітчизняних об'єктів критичної інфраструктури та запозичення українськими законотворцями найкращих світових практик у цій сфері та чинних директив Європейського Союзу у царині мережевої й інформаційної безпеки критичної інфраструктури (насамперед NIS 2 (EU 2022/2555) та RCE (EU 2022/2557)). Значну стимулюючу роль у даному процесі може відіграти також поглиблення співробітництва України з Агентством з кібербезпеки та захисту критичної інфраструктури США (англ. – Cybersecurity and Infrastructure Security Agency – CISA). Принагідно відзначимо, що буквально в останні місяці вже було проведено навчання українських спеціалістів у сфері кібербезпеки згідно з методичними рекомендаціями CISA [3], що забезпечує переведення цієї системи на якісно вищий щабель технологічного і методичного розвитку.

Наступним напрямом цифровізації економіки України є розбудова загальнонаціональної системи обрахунку і системної діджиталізації економічних процесів за активної участі уряду, бізнес-спільноти та представників вітчизняного громадянського суспільства. Його реалізація пов'язана з:

- по-перше, розробленням й ухваленням Закону України «Про удосконалення сфери статистики з цифрової трансформації економіки» з урахуванням аналітичного інструменту ЄС з оцінки процесів діджиталізації економіки – Індексу цифрової економіки та суспільства (англ. – The Digital Economy and Society Index – DESI) та вжиттям заходів щодо включення нашої держави до розраховуваних на сьогодні міжнародних та європейських індексів оцінки рівня національного цифрового розвитку;

- по-друге, чітким правовим унормуванням питання, пов'язаного із законодавчою ідентифікацією усієї системи державних владних органів, наділених функціональними повноваженнями щодо збирання, оброблення, узагальнення і передавання Європейській комісії усіх показників і субіндексів, за якими здійснюється розрахунок Індексу DESI;

- по-третє, комплексною оцінкою ступеня впливу діджиталізації на різні сектори української

економіки на основі застосування технологій блокчейну, штучного інтелекту, електронної комерції та ін.;

- по-четверте, формуванням загальнонаціональної системи діджитал-даних у розрізі таких категорій як-от: цифрові навички, діджитал-технології у бізнесі, цифрові публічні послуги та ін.

Третім напрямом діджиталізації економіки України у контексті її інтеграції у європейський цифровий простір є забезпечення максимального покриття території нашої держави мобільним зв'язком не нижче рівня 4G та підключення усіх вітчизняних підприємств і громадян до широкомугового інтернету [4, с. 66]. Таким чином, у міру повоєнної відбудови в Україні дорожнього полотна необхідно передбачити можливість прокладання оптоволоконних кабелів по усій території нашої держави, навіть на умов тимчасової неспроможності інтернет-операторів надавати необхідні населенню і бізнес-структурам діджитал-сервіси. Це вимагає впровадження з боку Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (НКЕК), стимулюючих заходів щодо глибокого прокладення інтернет-операторами оптоволоконних мереж та повної їх відмови від застосування технологій xDSL [5, с. 4].

Четвертий напрям системної діджиталізації економіки України у контексті її інтеграції у європейський цифровий простір пов'язаний із забезпеченням подальшої адаптації вітчизняного законодавства до чинних норм і вимог законодавства Євросоюзу у сфері регулювання регіонального цифрового ринку. Йдеться насамперед про такі його аспекти як: транскордонна електронна ідентифікація здійснених операцій, платіжних систем та діджитал-платежів; захист прав інтелектуальної власності; забезпечення кібербезпеки та захист персональних даних. Реалізація даного напрямку цифровізації національної економіки потребує також забезпечення належної техніко-технологічної спроможності та повної конвергенції української системи ідентифікації електронних підписів із європейською системою. Це стане запорукою досягнення взаємного визнання електронних довірчих послуг з боку України і ЄС, гарантування належних їх якісних кондицій для споживачів з числа компаній, фірм та різного роду інституцій, локалізованих на території держав-членів даного інтеграційного блоку, а також значне спрощення режиму отримання українцями широкого спектру діджитал-послуг за кордоном.

Реалізація п'ятого напрямку системної діджиталізації вітчизняної економіки у контексті її інтеграції у європейський цифровий простір пов'язана із забезпеченням системної конвергенції національних цифрових ринків України, держав-членів



Європейського Союзу та усіх країн Східного партнерства. Досягнення зазначеної стратегічної цілі лежить у площині реалізації нашою державою комплексу заходів щодо:

– приведення функціональних повноважень, обов'язків та системи управління Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, у повну відповідність з чинними європейськими стандартами і нормами, що впливають з розробленої Програмою EU4Digital методології оцінки незалежності функціонування національних органів регулювання електронних комунікацій для країн Східного партнерства [6];

– розбудови мережевих форматів взаємодії інноваційної екосистеми України з міжнародними та європейськими екосистемами, інститутами фінансування науково-дослідної роботи й інноваційними платформами на кшталт EuroQuity, Європейського спільного підприємства з високоефективних обчислень, європейських мереж ділових та інноваційних центрів, бізнес-ангелів, краудфандингу та ін.

Важливим тут є також приєднання України до Європейської хмари відкритої науки (англ. – European open science cloud – EOSC) – віртуальної міждисциплінарної і міжгалузевої діджитал-платформи, яка об'єднує національні інноваційні інфраструктури країн Європи, електронні проєкти та колективи науковців, забезпечуючи останнім відкриті і загальнодоступні сервіси зберігання, управління, аналізу і повторного використання результатів досліджень зарубіжних учених.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Узагальнюючи вищенаведене, можемо стверджувати, що реалізація комплексу заходів щодо інтеграції України у європейський цифровий простір здатна забезпечити не тільки повну транспарентність діяльності владних органів, ефективну систему електронного урядування, спрощення умов бізнесової й інвестиційної діяльності, але й значне прискорення макроекономічного зростання нашої держави, нарощування обсягів національного виробництва та експорту, підвищення ефективності діяльності існуючих індустрій та формування у структурі економіки якісно нових – цифрових – секторів, здатних продукувати товари і сервіси з високою часткою доданої вартості.

Дане питання набуває особливої важливості у контексті повоєнного відновлення національної економіки, яке має ґрунтуватись на цифровій парадигмі та орієнтуватись на зміцнення конкурентних позицій України на глобальних ринках та переведення національної економіки на зелені засади з метою нарощування її внеску у досягнення Цілей сталого розвитку ООН. Окрім того, застосовувані у повоєнному відновленні економіки України цифрові рішення й інструменти мають бути спрямовані

на нівелювання ризиків неефективного використання залученого від міжнародних партнерів і донорських організацій зовнішнього фінансування, а також усунення усіх можливих штучних маніпуляцій з боку ворогів нашої держави.

#### БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Корявець М. Секторальне партнерство – цифрова галузь. Українська призма, 22.03.2021 р. URL: <http://prismua.org/eap-digitalization/>
2. Estimated cost of cybercrime worldwide 2017–2028 (in trillion U.S. dollars). Statista. The Statistic Portal. URL: <https://www.statista.com/forecasts/1280009/cost-cybercrime-worldwide>
3. Кушніренко О. М., Кушніренко Є. В. Досягнення цифрової автономії України як стратегічний вектор інтеграції з ЄС. *Науковий вісник Міжнародної асоціації науковців*. 2023. Том 2. № 1. URL: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/36> (дата звернення: 23.07.2023).
4. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. 2022. №1-2 (187-188). Український Центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. 2022. URL: [https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188\\_2022\\_ukr\\_full.pdf](https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf) (дата звернення: 23.07.2023).
5. Кознова О. Україна починає будувати систему захисту критичної інфраструктури відповідно до вимог європейського законодавства. Ліга Закон, 25 квітня 2023 р. URL: [https://biz.ligazakon.net/news/219095\\_ukrana-pochina-buduvati-sistemu-zakhistu-kritichno-nfrastrukturi-vdpovdno-do-vimog-vropeyskogo-zakonodavstva](https://biz.ligazakon.net/news/219095_ukrana-pochina-buduvati-sistemu-zakhistu-kritichno-nfrastrukturi-vdpovdno-do-vimog-vropeyskogo-zakonodavstva) (дата звернення: 24.07.2023).
6. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. 2022. № 1-2 (187–188). Український Центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. 2022. URL: [https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188\\_2022\\_ukr\\_full.pdf](https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf) (дата звернення: 23.07.2023).

#### REFERENCES:

1. Koryavets M. Sectoral partnership – tsifrova galuz [Sectoral partnership – digital industry]. *Ukrayinska prizma*, 22.03.2021 r. URL: <http://prismua.org/eap-digitalization/> [in Ukrainian].
2. Estimated cost of cybercrime worldwide 2017–2028 (in trillion U.S. dollars). Statista. The Statistic Portal. URL: <https://www.statista.com/forecasts/1280009/cost-cybercrime-worldwide>
3. Kushnrenko O.M., Kushnrenko E.V. (2023) Dosyagnennya tsifrovoYi avtonomiyi Ukrayini yak strategichniy vektor Integratsiyi z ES [Achieving digital autonomy of Ukraine as a strategic vector of integration with the EU]. *Naukoviy visnik MizhnarodnoYi asotsiatsiyi naukovtsiv*. Tom 2. № 1. URL: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/36> (data zvernennya 23.07.2023 r.). [in Ukrainian].
4. Ukrayina na shlyahu do ES: realiyi i perspektivi [Ukraine on the way to the EU: realities and prospects]. 2022. № 1-2 (187–188). Ukrayinskiy Tsentr ekonomichnih i polittichnih doslidzhen imeni Oleksandra Razum-

kova. 2022. URL: [https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188\\_2022\\_ukr\\_full.pdf](https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf) (data zvernennya 23.07.2023 r.). [in Ukrainian].

5. Koznova O. UkraYina pochinaE buduvati sistemu zahistu kritichnoYi Infrastrukturi vldpovldno do vimog Evropeyskogo zakonodavstva [Ukraine is starting to build a system for the protection of critical infrastructure in accordance with the requirements of European legislation]. Liga Zakon, 25 kvitnya 2023 r. URL: [https://biz.ligazakon.net/news/219095\\_ukrana-pochina-](https://biz.ligazakon.net/news/219095_ukrana-pochina-buduvati-sistemu-zakhistu-kritichno-nfrastrukturi-vdpovldno-do-vimog-vropeyskogo-zakonodavstva)

[buduvati-sistemu-zakhistu-kritichno-nfrastrukturi-vdpovldno-do-vimog-vropeyskogo-zakonodavstva](https://biz.ligazakon.net/news/219095_ukrana-pochina-buduvati-sistemu-zakhistu-kritichno-nfrastrukturi-vdpovldno-do-vimog-vropeyskogo-zakonodavstva) (data zvernennya 24.07.2023 r.). [in Ukrainian].

6. UkraYina na shlyahu do ES: realYi I perspektivi. [Ukraine on the way to the EU: realities and prospects.] 2022. № 1–2 (187–188). UkraYinskiy Tsentri ekonomichnih I poltichnih doslIdzhen Imeni Oleksandra Razumkova. 2022. URL: [https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188\\_2022\\_ukr\\_full.pdf](https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf) (data zvernennya 23.07.2023 r.). [in Ukrainian].